

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárusnál

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton”

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász milliőben tartott haditudósítások, melyek
a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik

A díszes kiállítású kötet
= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f).

Megrendelhető: a „NIMRÓD”
képes vadászújság kiadóhivata-
lában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő
versei

ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárusnál

A Kultúra és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmevilága. I. Gaal
Jeuó, Beóthy Zsolt, Prohászka Otlo-
kár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné,
gróf Andrássy Gyula tanulmányai.
Kötte K 1.60
2. A szikratáviró. A Slaby tanárnak a
német császár előtt tartott felolvasásai
után átdolgozta Kreuzer Géká mérnök.
Kötte K 1.20
- 3-4. A természettudomány fejlődé-
sének története. Két kötet. Irta
Wilhelm Bölsche, ford. Schöppim Aladár.
Kötte K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világné-
zete és életfelfogása. A művelt ember
számára, Kant irataiból összeállította
dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula.
Kötte K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta Heinrich
Lobtzky, fordította Schöppim Aladár.
Kötte K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta I. A.
Hobson, fordította dr. Sidó Zoltán.
Kötte K 2.—
8. A szociológia vázlata.
Irta G. Palante, ford. dr. Mikos Lajos.
Kötte K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta Le Bon,
ford. Balla Antal. Kötte K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művé-
szetről. Összegejtötte Paul Gsell,
ford. Farkas Zoltán. Kötte K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta
René Gillouin, ford. Farkas Zoltán.
Kötte K 1.20
12. Széchenyi eszmevilága. II. kötet.
Apáthy István, Imre Sándor, Pauler
Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor,
Gaal Jenő tanulmányai. Kötte K 1.60
13. A francia irodalom főirányai.
Irta G. L. Strachey, angolból ford.
Schöppim Aladár. Kötte K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta Svante
Arrhenius, fordította Polgár Gyula.
Kötte K 2.—
15. Az ember helye a természetben.
Irta Lenhossék Mihály dr. Kötte K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta
Rudolf von Eucken, ford. Schöppim
Aladár. Kötte K 2.—
17. A gondolatszabadság története.
Irta J. B. Bury, ford. Lalog Gábor.
Kötte K 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

+ Az elhizás +

Két órában bevált, ellenőrzött és arany-
érmekkel és oklevelekkel kitüntetett
Dakodín. Nincs túlsúlyos test,
nincs kiálló estló többé, hanem
csak lazán elegk a alak és kecses
termet. Nem orvosilag, hanem
közértelemmel, szűpán a toleráns, de egé-
szsége egyének bízto- eszközö a nor-
mális testalkat elnyerésére. Diétám
nincs valóság, sem a szokású étel-
rend megváltoztatására. A hatás
meglepő. Egy csomag, amely egy hó-
napra elég, 750K, két csomag 14 K.
Kapható a pénz előleges befizetése
vagy utánvét mellett. Gyártó:ep:
Hivaryon & Co. Newyork. Egredül
szállítási hely: Gross Antal ki-
viteli háza, Budapest, VIII. ker.,
József-körút 22/a. sz.

AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és
eredeti fényképfelvételeket kö-
zöl. A léghajózás eseményeiről,
fejődéséről és céljairól kitűnő
és könnyen érthető népszerű
cikkek tartalmaz. * Különösen figyelemre méltók
a léghajózás és repülés hadi
alkalmazásáról írott közlemé-
nyei, valamint az ifjuság szá-
mára külön fenntartott kisrepülő-
gép (modell) rovata. *

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

Hanglemezeket

használatuk törőtteket
készpenzért vesz

Wagner Hangszerkirály

Bpest, József-körút 15.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

45. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 5.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldij is csatolandó.

PIHENŐ CSAPATOK AZ OJTOZI SZOROSBAN.

SZENT BORBÁLA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH MÁVHS ÁLISZ.

(Vége.)

— Minden, a mi van, maga az igazság, nem pedig annak burka, hüvelye, csak egységben kellene felfognunk mindent, hogy megérthessük. Ezt a megértést kereste az a szegény fiú is, bár maga sem tudott róla. Benne csak sejtelmek, tudatlan hangulatok lehettek, nem kiforrott gondolatok. Ki vagyok én és micsoda ez az egész világ, miért vagyok én és ez az egész világ, hogyan éljek jól ebben a világban? A kérdéseknek ez a hármassága önkéntelenül nyugtalanította őt is, mint annyi tartalmasabb és tudatosabb embert. E hármasság kezdete sincs, vége sincs, teljes, határozott megoldásának reménye sincs, mégis él legtöbbünkben s éljen is, mert ez a szellemi fejlődésnek lelke...

Hallgattak...

Aztán Edit szólt meg:

— Mario hasonlított hozzánk. Az ő megérthetőségének is meg volt minden feltétele. Megkereshette kenyerét, megtalálhatta társát, lehetett volna családja. S ő ezt a józanul nézve teljes életet keveselte, valami többre vágyott, bár, mint mondod, maga sem tudott róla... Azt gondolta, uraságra. Nem tudta megtalálni igazi hivatását, türelmetlenkedett, egyszerűen lemondott magáról. A hogy eldobta életét, a módban is van valami megtévesztő szép. Nem tudta, honnan is tudta volna, hogy hivatása elsősorban az, hogy megálljon ebben az életben addig, míg a reáruházott energia el nem válik tőle önként... Valodja! nekem most sokat kell erre gondolnom, hogy elsősorban ez a hivatás.

Es szinte segítségkérőn, mint egy szomorú gyermek, fölvetette szemét, csupa könyv volt... nem csak gyermekei, szerelmesen asszonyi és emberien szenvedő is volt ez az arc, kétségképtől szenvedő, de boldogan fényes is volt az a szem, nemcsak könnyektől és szerelemtől fényes, hanem küzködő gondolatoktól is.

— Edit, bánt valami? Durrán, sértőn, bár akaratlanul felzavartalak? De hisz akkor képzelődés volt minden és nem szeretsz.

— Úgy szeretlek, hogy már-már megszűnik bennem minden ezen az érzésen kívül és te is szeretsz, mellettem vagy és nincs más, csak a mi érzésünk és a mi akaratunk, még minden úgy lehet, a mint mi akarjuk, de... még emlékszem homályosan az életre, mely éveken át körülöttem nyüzsgött, feleldhetetlenül rideg, most alig elképzelhető köznapiságra...

Nemcsak a mi akaratunk van, — gondolta leverten a férfi, — az én szívem beteg dobogása is van. De — ezt nem mondta.

— Hisz a köznap is maga az igazság, csak megértjük, — szólt.

— Nem, minket nem szántak a köznapnak. Most minden olyan csodálatosan jó, de ebből a boldogságból nincsen egyenletes út sehova, és ez a boldogság röpül, mint a pillanat. Mégis, egy út vezet innen egyenesen valahova, a keserűségek földjét elkerülve: a Mario útja. A szeme megnőtt és megsötétedett s a hajós kíváncsian fülelt a szenvedélyes hangra.

— Hát nem gondolod, Edit, hogy nem köznapok nem élhetnek köznapot? És nem reméled, hogy a mi nem volt még, az nálunk lehet s hogy mi jobban érthetjük egymást és inkább egyek vagyunk, mint bárki más emberpár és a mi egy-életünk nem lehetne olyan zuhanás, a melyet félve sejtessz, sőt bennünk megmésésnek életünk minden részében? Edit, ennyit ér a mi sokat vonaglott, szívós érzésünk?

Kétségbeesetten kérdezte, pedig lelke mélyén sejtette, hogy Editet jó ösztön vezeti, mikor boldogságuk kiéléséről vonakodik s fél az élet újrazedésétől. De szerette volna más igazságról győztetni meg önmagát s szerette volna, ha Editben ez a szó győz: Követlek, uram! S akkor azt felelné: Kövess, mert nem tudni, meddig

ver az én szívem, kövess, mert az én szenvedésem nem szűnik, míg élek s csak te könnyíthetsz rajta, csak a te ápolásod ápolás nekem. Követsz-e így is? De addig kell az első követlek szónak elhangzani, míg titok Edit előtt a betegség. Az az első követlek ne legyen áldozat, az vágy, életszükség, az érzés elhatárolása legyen, olyan, hogy követlek, különben meghalok. A második: «Így éppen követlek, mert nem élhetek nélküled.»

— Valodja, nekünk most szabadságunkban van élvénni, a mit lehet, vagy lemondani. Erzed? Szabadok vagyunk. A természet gyönyörű és komoly játékot íz velünk és most dől el, rajtunk áll, hogy olyan ezélt élünk-e, a milyen célt szolgál az élők milliója, vagy kivételéért. Legalább is rólam most derül ki. Mert ha én most elmegyek, szerető és talán megértő asszonyod leszek, de nem adhatom egész lelkemet az ismeretlen föld előttem ismeretlen embereinek.

— Miért nem?

— ... Mert míg otthon már-már megtaláltam az ösvényt, melyen a feleletet találok a kérdésekre, hogy az én népem kicsinyjei hogyan tehetik majd jobb életüket maguk és mások számára s e végből hogyan válhatnak majd fokozatosan jobbakká, addig melletted, bár hasonló hivatást vállaltál, néped megletjei között, melletted én tisztán az eddig elmulasztott szerelemnek élnek. Cserben kell hagynom azt, a mit otthon kezdtem, vagy le kell mondanom újra... szerelmemről. Ismerem magam. Ha veled megyek, nem látok többé mást, mint a te mosolyodat, vagy a te bánatodat és... már sok időt töltöttem, már végső ideje, hogy dolgozzam, ha dolgozni akarok. Épp, mert elmúlt fölöttem a szerelem igazi ideje, késői forrósággal bele kellene vesznie minden más törekvésemnek... És, Valodja, a te életcéledet ma megértem. De vajjon, ha a megkésztet nő féltékenysége dolgozni kezd bennem, el tudom-e szenvedni, hogy a lelkedet nekem idegen emberek közt osztogasd. Nem követelném-e majd magamnak, én, a te asszonyod, egyedül magamnak. Csúf lehetőség, de az embernek csak percei vannak, mikor önmaga fölött határozhat, az ilyen elhatározás következtéseinek már nem ura. Valodja, ne nézz reám szemrehányóan s ne mondd, hogy gyáva vagyok, vagy nem tudok szeretni, a miért a döntő pillanatban mindig a lemondást választom. Azért van ez, mert nem engedek a láznak, mely elfelejtetné velem, hogy ha a másokért való megkezdett munkámat félredobom, életemnek, tehetségemnek magasabb értékét semmisítem meg, mert, Valodja, hisz tőled tanultam, a könyvedből, hisz tudjuk, mit tartunk legszínesebb vágyainkról is, hisz tudjuk, hogy minden megvalósulás halála a vágyunk s a feltámadó vágy újra szörnyet hal az új megvalósulásban. Hogy vágy van, de kielégülés nincs, e helyett mindig ugyanaz: a vágy csalóka voltának kitévése. Lehet, hogy tévedek; nem az én életem volna az első, mely elhibázott, pedig magasabbra tört. Mi emberek könnyebben tévedhetünk, mint az állatok, azok tisztán hallják folyton egyazon ösztön szavát. Bennünk mintha valami más, külön emberi, szellemi ösztön is működne s ki melyiknek engedelmessékedik, a szerint más-más hivatást tölt be az egésznek érdekében. De nekünk oly nehéz megtudnunk, melyik az igazi szó annyi zaj, kavardás között. Hanem egyet tudok. Együttlétünk örökös vágy, kísérlet lesz, hogy visszahozzuk mai boldogságunkat, ha hivatásunkat, mely csak miénk, odadobjuk azért, a mit mindenki élhet. S vajjon sohasem tennék egymásnak szemrehányást ezért a cseréért?... De mennyit beszéltek itt neked, pedig mindez ott van a könyvedben, a sorokban és a sorok között.

— Igaz... de nekem most minden erőmet

a lázadó érzés foglalja le! Edit, hát a nő nem érti ezt? Igaz. Az az igaz, a mit akkor a bánat világánál láttam és írtam és hála érte, mert hozzád vezetett, de én most csak szeretek, szeretek és ha megint elküldesz, én... én elmegyek tőled, ki kétségbejöttöm tudsz szeretni és nem szeretni egyszerre... elmegyek, de arra...

S kezével a nyugovóra készülő nap felé mutatott.

— Valodja! te Mario után?!

— A nap után. Czikáztam eleget...

Úgy beszélt, szinte mást, mint a mit mondani szeretett volna, mintha valami külső hatalom írta volna agyába szavait, melyek mögött pedig ott lappangott, hogy: nem lehet, hisz folytonos áldozás és szenvedés lenne Edit része. Le kell mondanom... ez lappangott öntudata mélyén, de szeme, arca, hangja kigyuladt és mondania kellett:

— Szeretek és nem kell a gondolat, nem kell a szépség, mely nem te vagy, rátoposok a bölcsességre, mely tőlem elragad és elhagyom a hivatást, ha veled nem fér össze és... ha még tudok kérni, kérlek, de nem, most már akarom! Rátiporsz gondolatra, szépségre, tudásra, hivatásra éretem, mert engem szeretsz, csak engem szeretsz, szeretsz, csak ez van, semmi más... Vagy emberek vagyunk s leszünk azok, vagy... — s a nap felé mutatott.

Az olasz hajós úgy gondolta, résen kell lennie, hogy a veszekedők össze ne verekedjenek.

— Valodja, legyen, a hogy te akard!... Mint valami csengő ezüst hullám, úgy keresztelte ez a hang a láz szavait.

A férfi szaggatottan lélegzett, aztán mélyebben s mikor nagysokára megszólalt, egész más volt a hangja:

— A hogy én akarom... s nem önként jön, mint azonos akaratod...

— Férfi vagy, akarsz. Én nő vagyok és meghajtom a fejem s ez könnyebb, óh sokkal, mint a magam lázadó igazára hallgatni, mert szeretlek. Mert nő vagyok és szeretlek. Könnyebb a látást elnyomni, mint ezt és ha lobogsz, lobogok, ha elégsz, porrá leszek, mert nő vagyok és szeretlek... Valodja, már nincs több szavam, gondolatom csak ez...

Valodja meghajította fejét, megcsókolta egyetlen, de nagyon hosszú csókkal a leány kezét, nem lázas elragadtatással, inkább azzal a megadással, hogy ha másképp nem lehet övé a nő, legyen így, ilyen lemondóan. Majd rajta lesz, hogy rázáfójon arra, mintha ők nem lennének egymással boldogok. De azért valami halk, meleg ború volt örvendő suttagásukban.

— No, kibékültek, — lélegzett fel a hajós. A nap mind lejjebb, lejjebb ment...

— Ez remek út volt, megtaláltuk egymást...

Tenger, föld és nap ragyogása nevetett a férfi szeméből Editre, a mint mondta.

— Bár elvesztettük magunkat, — szólt halkan Edit s a szeme szomorú boldogságtól volt mély és sötét.

— Edit!

— Ne, ne fájjon ez, nem szabad, hogy fájjon neked, ha ki is mondtam. Ezután mindig melletted leszek, csak egy tehetne még szerencsétlenné, ha te szenvednél valaha, ha mégis szenvednél. Kétségbejöttene. De ez nem következhetik be, úgy-e, nem? Talán nekünk sikerül...

A férfi titokban megrendült... Mintha csak sejtene, hogy igenis, mellette sem kerülhetem el...

— És mit gondolsz, ha most azt mondanám, hogy az életem, egész valóm csupa olyan szenvedés lesz örökké, melyen te sem segíthetsz? Betegségére gondolt.

A nő fürkésző pillantással nézett reá.

— Azt mondanám, miért nem kezdted ezen? Ezzel rögtön és örökre magadhoz kötöttél volna, mert már nem hiszek olyan szenvedésben, melyet az én szerető erőm nem enyhíthetne. Összeszedném egyetlen emberért, ha az te vagy... De mondd, próbára tettél, vagy... valóban szenvedsz?!

— A régi Buddha-ekszisztencia, a nyul a brahmin-máglyájára veti magát... próba volt, — mondta halkán a férfi és lehajította fejét. Már nem az volt, a ki tíz év előtt így írt: «Lásd titánnak!» Most képek vonultak föl előtte jövőjükből... A mint Edit egyetlen gondja az ő ápolása... ezzel kapcsolatban apró gondok egész sora. Látta, a mint Edit sir titokban s orvosi könyvekben kutatja lázasan a gyógyíthatatlan baj csodaszereit, hiszi, hogy neki meg kell találnia. S látja önmagát, a mint vidám akarna lenni, örülni, szeretni s bágyadtan elfordítja fejét: fáradt vagyok, hagyjatok magamra.

Hosszú volt ez a hallgatásuk és mikor a férfi megszólalt, megint más, egészen új volt a hangja:

— Hogy elismult a tenger, észre se vettük, hogyan derült fel. Csodanyugalom. Az óriás nyugalma...

— Gyönyörű!

Valodja megint magába mélyedt.

Hát igen, Edit áldoz, de örömmel. Joguk van egymáshoz és éppen ideje, míg nem késő... Hosszú haldoklásos életre láncolja magához, de hisz ez a háború következtése, néhez kötelességteljesítése, megérdemli a kárptólást. Editet elszakítja eddigi életétől. Ej, de mit tépelődik még mindig és éppen most, mikor már ügyis késő, már ügyis döntöttek.

Késő... Neki nem kell áldozatot hoznia, mert ő a férfi...

Erdélyi Jenyképe.

KOMJÁTHY BÉLA, A MOST ELHUNYT POLITIKUS.

— Edit!... most felejtés el minden lázas beszédemet, mintha ez volna ma első szavam és merülj magadba, mondd el nekem, mint halk mesét a lázból ébredő gyermeknek, hogy akartad, hogy akard te, az én vágyaimat át-nemesítve, az életünket?...

— Az én akaratomat neked ajándékoztam...

— És én most azt akarom, hogy élj velem, mint magadéval, hogy fejtés ki, hogy értesd

meg velem, bárhogyan érzed is jónak. Igaz, hogy beszéltél nekem és hiábavalónak bizonyult, de felejt most erre még egyszer, különben azt hiszem, hogy megvetsz...

Edit pillanatig arra gondolt, hogy odaborul a férfi kezére, mit bánja, ha idegen is látja, — nem emlékszem, hogy volt akaratom, nem tudom, hogyan kell élnem velem.

— Eltakarta az arczát, forró volt, de... érezte, hogy nem volna igaz, mert újra fölmerült benne a látása a fellobbanásokkal szemben, bár nem az érzés ellen.

Es elmondta, hogy most többnek, tehetségesebbnek érzi magát, mint eddig, még hivatottabbnak arra, hogy kis embereit értse és vezesse...

— Hova?

Nem kényszerű lemondásra, nem ez volna tanulsága az ő együttes áldozatuknak, hanem az egyéniségnek megfelelő úton belső békéjű, izmos szeretet-igazsághoz és ők ketten, ki-ki a maga helyén, egymással párhuzamosan, megértőn segítve egymást a távolból is, nem temetkezve belé, nem égvé bent a reájuk gyülő érzésben, mindenkinek adnának magukból, nemcsak egymásnak, s ezzel nem kevesebbek, mindig többek lennének.

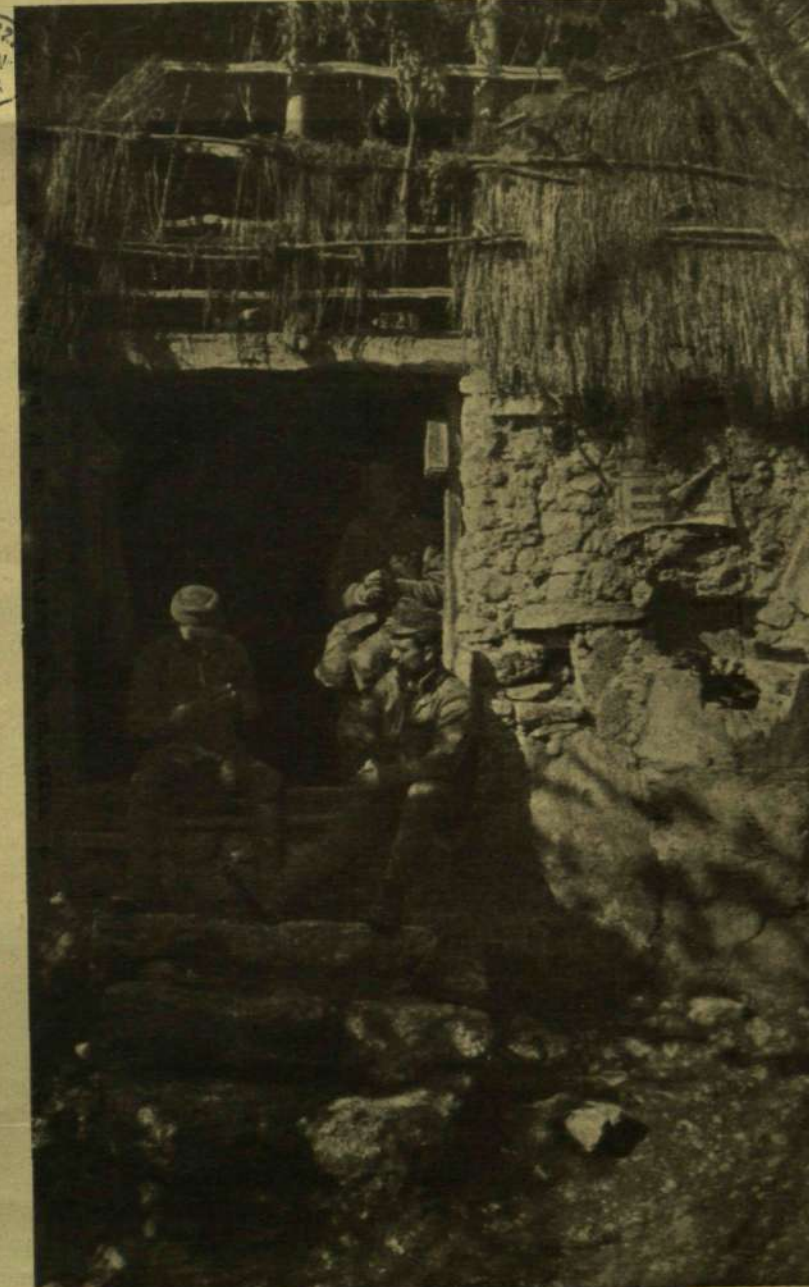
A már közelben leskelődő éjszaka rajta volt hogy hulló fátylaival, árnyaival összekuszálja a tenger friss levegős, színes, pompás nagy nyugalmát, de nem sikerült...

Magda nézett, nézett... Viz és ég színe majd mindjárt összeolvad... Jaj, még semmi... De mégis... Kis sárga csúcs tűnik fel és nő, nő a vitorla, jön vissza, vissza, vajjon az az? Igen!...

— Nézzétek, gyerekek, visszafordultak!...

FIGYELŐ.

PIHENŐBEN.

PIREUS, ATHÉN HADI KIKÖTŐJE.

PÁL APOSTOL SZALONIKIBEN.

Szalóniki, Kavalla s az ágei tenger egész partvidéke, melyek most oly nevezetes színterét képezik a háborúnak: Pál apostol tértő munkásságának voltak 19 évszázad előtt a színhelyei. Itt tette először lábát Európába. Itt kezdte meg a nyugat meghódítását — a szeretet vallásának igéivel, a hol ma a gyűlölség emberfirtó szerszámaival állnak egymással szemben a legkülönbözőbb keresztény nemzetek.

Pál Troasból indult útjára hajón. Vele volt Szilos és Timotheus, két kedvelt embere s hozzájuk csatlakozott egy thráciai származású férfiú, Lukács. Ez utóbbi volt később megírandó a harmadik evangéliumot s az új testamentumnak azt a könyvét, mely az apostolok cselekedeteit tárgyalja s melyben ezt az utazást is elbeszéli. A Troasból való indulásnál az elbeszéléskor a többes szám első személyére fordítja a beszédet, később pedig, mikor nem kísérté tovább Pált, ismét harmadik személyben beszél. «Egyenesen Szamothrákének tartánk». E szigetet, melyet oly sokat emlegettek a Dardanellák elleni harcok alkalmából újságaink, egy nap alatt érték el az utasok. Onnan a mai Kavallába hajóztak át, melyet akkor Neapolísnak neveztek. Itt a város fölött uralkodó magaslat szikláiba vágott lépcsőn kapaszkodtak fel, átmentek a hegygerincezen, s előttük terült el a bájos vidék, melynek egyik fokán épült Filippi, a híres város, melynek térségén vívták meg a világ birtokáért való csatáikat, egyfelől Octavius és Antonius, másfelől Brutus és Cassius.

Filippi nagyon alkalmas hely volt a tértésre. Lakossága szelid erkölcsű, művelt, az erényekben ékeskedő.

Ebben az időben nagy volt itt is, mint egész Görögországban azoknak az istenfélő embereknek (seboménói tón theón) száma, a kik nem voltak ugyan zsidók, de a kiket a közöttük élő zsidóknak erkölcsi tisztasága és vallásos buzgalma meghódított és a kik zsidómódra éltek. Megtartották a szombat ünnepét, péntek este gyertyát gyújtottak ablakaikban, tartózkodtak a sertéshús élvezetétől, gyakorolták az irgalmasság és felebaráti szeretet parancsait, hittek az egyedüli Istenben és a lélek halhatatlanságában. Lukács is közéjük tartozott. Legtöbb híruk azonban a vagonosabb osztályok asszonyainak köréből került ki s Filippiben is, Szalónikiben is számosan voltak ilyenek. A Filippibeli hívek szombatonként a Gangites patak mellett szoktak volt összejönni, hogy elvégezzék közös ajtatosságait; ugyanazon víz mellett, mely elválasztotta néhány évtized előtt egyrészt Octavius és Antonius, másrészt Brutus és Cassius táborát. Itt kereste fel a legközelebbi szombaton Pál apostol a kegyes gyülekezetet. Nehányuk mindjárt az első alkalommal megtért. Köztük volt egy istenes életet folytató gazdag özvegy nő, a Thiatirából való Lidia, a kinek jövedelmező selyemüzlete volt a város-

ban. Ez egész lelkével függött az új hiten. Addig kérlette Pált és társait, míg el nem fogadták vendégszeretét s házába nem tették át szállásukat. Ez volt az első és az egyetlen eset, hogy a nagy hittérítő elfogadta valakitől a róla való gondoskodást; mások mindig munkájával kereste meg kenyerét. «Mert — a mint ő maga írja — a ki nem dolgozik, az ne is egyék.»

Lidia házában a gondos özvegy apró figyelmességeivel elárasztva nagy sikerrel folytatták a hittérítő munkájukat. Sokan fogadták el az új hitet. A nők közül Evodia és Syntiche, a férfiak közül Epafroditus és Kelemen voltak a nevezetesebbek. Csakhamar egy egész gyülekezet alakult Pál körül, a mely mondhatatlanul kedves volt az ő szívének s a melyet a későbbi időkben is mindig kitüntetett.

Mintegy háromheti ittartózkodás után a tértők Szalóniki felé vették útjukat. Az egnati úton haladtak, mely keletről nyugatra menő irányban köti össze Tráciát Macedóniával. A régi út mindenütt a tengerparton vezetett s márványlapokkal volt kirakva, melyeknek ma is láthatók egyes darabjai. Elérték Amphipolis városát, a tartomány akkori székhelyét, a nélkül, hogy ott megállapodtak volna. Átmentek a Struma folyón — mely oh! ma véres harcoknak színhelye. A hegység és a tenger közötti sűrűn benőtt fás területen haladtak át s megpihentek egy helyen, hol a tengerparttól két lépésnyire hűvös forrás fakad. Innen a tavak déli oldalán mentek tova s felérve a Szalónikit kelet felől szegélyező magaslatra, maguk előtt látták egyfelől az Olympuszt, melynek isteneit ledönteni vállalkoztak, másfelől a nagy kikötő várost, melyet az új hit számára megakartak hódítani.

Szalóniki abban az időben is nagy lakosságú város volt, jól menő iparral, és nevezetes kereskedelemmel. Számos zsidó lakott volt a városban, a kiknek népes zsinagógájuk volt. A zsinagóga már ebben az időben is központja volt a zsidóság nyilvános életének, mint a hogy azt később is sok századon át tapasztaljuk. Szombatonként itt összegyűlvén nemcsak az imádkozásokat végezték el, hanem a napi eseményeket is megbeszélték; ide hozták, ha egy messzeföldről való idegen érkezett a városba, kikérdezték, hogy miket tapasztalt utazása alatt s megismertették őt a helybeli viszonyokkal. Pál rendes szokása szerint Szalónikiben is a zsinagógában kezdte meg tanításait. Előadta, hogy a Messiás megérkezett, hogy a régi próféták szavai beteljesedtek, s a legújabb próféciái írás, a Dániel könyvének jóslatai testet öltöttek. Tanításait összehasonlították a szentkönyvekkel, s néhány zsidó megtért. De az eseménynek híre ment, a pogányok is hallani óhajtották Pált, nekik is predikált, s közülök sokkal többen kereszteltették meg magokat. Kivált az «istenfélő» görögök és az előkelő asszonyok, a kik itt is a szombaton ünnepelték mint

Filippiben s Macedónia más városaiban: nagy számmal fogadták el az új hitet.

Pál apostol Szilos-sal együtt egy zsidó férfiú házában szállott meg. Az illetőt eredetileg Jézusnak hívták, — úgy mint az üdvözítőt — de ő Jazonra görögösítette meg a nevét. A hellenizmus kulturális hatása alatt álló zsidók között szokásban volt ez, még a Seleukidák korszaka óta, s még a jeruzsálemi főpapok között is akadt, a ki Menelausra és a ki Aristobulusra változtatta a nevét. Jazonról azonban csak szállást fogadott el az apostól, életszükségeiről a saját munkája árán gondoskodott. Tanult mesteriségét a sátorcsinálást és a takésságot fizte. Nem akart senkinek terhére lenni, ámbár elismerte, hogy a hittérítőnek jogában áll elfogadni a szeretet adományait. «Terhetekre lehetünk volna mint Krisztusnak apostolai — írja ő maga az itteni hívekhez intézett levelében — «mindazonáltal senkinek kenyerét ingyen nem ettük, hanem fáradtsággal és nyomorúsággal éjjel és nappal munkálkodván, hogy senkit közületek meg ne terheljünk.»

Pál apostol, az ő hittérítő képességeinek teljességét fejtegette ki Szalónikiben. Ez a más-különből lobbanékony, és inkább zord, mint nyájas természetű férfiú szelid, résztvevő, jó-ságos tudott lenni a követőivel. A hibák iránt nem volt elnéző, a hízlegést megvetette, de volt szíve a megértésre. «A miképen tudjátok — írja levelében — soha hízlegkedő beszéddel nem éltünk, hanem voltunk ti köztetek, mint a dajka szokott dajkálkodni az ő magzatival.» És e városban egy új elemet vitt be tanításaiba, a melyről eddig hallgatott. A praktikus életre vonatkozó tanácsokkal is ellátta híveit. Szorgalmat, iparkodást, takarékoságot kötött lelkére az iparosoknak, s megbízhatóságot, becsületességet a nagyszámu kereskedőknek.

A gyülekezet, melyet alkotott, egyike lett a legmeggyobbaknak, s annyira kedves volt az ő szívének, hogy mások előtt is példának állította fel. Jazonon kívül Aristarchus, egy szintén zsidó férfiú, a görögök közül pedig Cajus és Secundus voltak a legbuzgóbb tanítványok, s a gyülekezetnek jó illata éltető páráként terjedt el mindenfelé.

De Szalónikiben akkor se éltek csupa jámborok, s a meghasonlást keltő kevesek csoportja jó pénzért akkor is tudott utcai zenebonát keltetni. Maguk köré gyűjtötték a piac naplopóit és korhelyeit, a kiket már Demosthenes is «az agora mindennapos vendégeinek» nevezett, s nagy lármával vonultak Jazon háza elé, s azt megrohanták. Pált nem találták meg, de a városi főtisztviselő, a politarchos elé huzozták Jazont. Összevissza kiabálták a tisztviselő előtt, hogy forradalmárok vannak a városban, a kiket Jazon rejtget, hogy a császár ellen csinálnak lázadást, s hogy van egy királyuk, kinek Jézus a neve. A politarchos alytalannak találta a vádakat. Jazont szabadon bocsátotta; Pál és Szilos pedig az éj beálltával eltávoztak a városból, hogy előbb Beróba, onnan pedig Athénbe menjenek.

Filippiben alakult meg az első európai keresztény gyülekezet, Szalónikiben a második. De ez utóbbi volt a nevezetesebb. Jézus tanításai eleddig csak Palesztina zsidó hitű lakossága között terjedtek el, ettől az időtől kezdve behatoltak a görög szellem körébe, s elindultak a nagy útra, hogy meghódítsák a szeretet számára az egész művelt világot. És íme tizenkilenc évszázad után, ez a nagy keresztényi szeretet, milyen gyümölcsöket produkált, ott, a honnan kiindult: Szalónikiben!

A 2-IK HADSEREG EMLÉKPLAKETTJE A KÁRPÁTI HARCOKRÓL. — Linzer Frigyes műve.

TÜZÉRSÉGÜNK ÁTVONULÁSA SEGESVÁRON.

HADI HID AZ OLTON.

A ROMÁNOK KIÜZÉSE ERDÉLYBŐL. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkásaink főnökei.

A HÁBORÚ A VENDÉGLŐBEN.

A háború már régebben bevonult a vendéglőbe, ugyancsak energikusan érczelve a maga hatását, de nem játék a szavakkal, ha azt mondjuk, hogy a vendéglő viszont most vonul be a háborúba. A vendéglő ugyanis, Budapesten, most kap *uniformist*, melyet az új szabályrendelet paragrafusai szabtak számára. Meg kell állapítani: a hadiköntös nagy általánosságban határozottan tetszetős és noha a helyzet természetében van, hogy a czélzata a lehető legnagyobb mértékű egyszerűsítés, visszafelé dőlt ahhoz képest, a mit a vendéglői ipari szak tudás idáig produkált, aligha jelent. A vendéglő-reform hadi előírása sok olyan új dolgot tesz kötelezővé, a minek a hiánya a legnormálisabb időben is fogyatékos volt. A minek mindig meg kellett volna lennie és meg is volt ott, a hol ez az ipar fejlettebben működött, mint minálunk.

Budapest nagyváros; tehát csak természetes, hogy voltak a multban is vendéglői, a melyek e szakma kialakultságának legnagyobb színvonalát mutatták. De viszont tagadhatatlan, hogy a budapesti vendéglő átlagos színvonala nem volt jelentékeny. Ez az iparunk távolról se fejlődött az anyaga szerint való lehetőségek arányában vagy ennek megfelelően. A magyar liszt, hús, bor, gyümölcs elsőrangú. A magyar konyhának megvannak a maga speciális előnyei. De mondhatnók-e, hogy a budapesti vendéglő — a maga átlagában — teljes rangú képviselője volt a mestersége adott anyagának és lehetőségének? A budapesti kávéház a háborús viszonyok nyomása alatt teljesítő képességében nagyon megesőkent és talán jobban is leromlott, mint a mennyire ez a változás tárgyilagosan megokolható. De a rendes időkben nagyszerű volt és a fejlettségében annyira tevékeny, hogy e miatt állandó póre is volt iparbeli testvérével — éppen a vendéglővel.

E folytonos viszály maga a legbeszédesebb bizonyossága volt a két mesterség fejlődésbeli különbségének. Ha a vendéglős-ipar teljesítő képessége, készsége és ügyessége egy vonalon áll a kávéházzal, ilyen konfliktus nem támadhat és ha igen, akkor abban a kávéház a győzelem fél szerepét kell, hogy játssza, mert a

szükségesebbet, a nélkülözhetetlent a vendéglős adja. Ebédelni muszájabb, mint feketézni. És hogy a folytonos viszálykodásban a panaszos mindig a vendéglős volt, az a kávéház nagyobb ügyességének, aktivitásának és modernségének dicsősége. A vendéglő, ha már versenyre kerül a sor, sokkal könnyebben fölöslegessé vagy nélkülözhetővé tehetné volna a kávéházat, mint a mennyi ügyességre a kávéháznak szüksége volt, hogy a közönség szívesebben fogadja tőle még azt is, a minek a nyújtása inkább lenne a vendéglő hivatása. A kávéházi vacsora soha se lehetett volna annyira népszerű Budapestben, ha a vendéglő jobban tudja segíteni a maga népszerűségét.

De nem tudta. A szilaj és ugrásos fejlődés e városában éppen ennek az iparnak a haladása igen lassú és ingadozó tempót mutatott. Az úgynevezett erendes, jó polgári kávéház és a neki rangban megfelelő vendéglő külső megjelenésében nincs semmi arány. Amaz igénybevette a berendező és a díszítő művészet minden a számára hozzáférhető készségét: a csinoság, a kényelem, a fény vonzó erejét. A vendéglő, a mely ugyanennek a közönségnek kívánt szolgálni, fölöslegesen érezte a maga hasonló módon való fölszerelését. Túlságosan puritán erkölcsöt gyakorolt. Holott az iskolája nem lehetett kevesebb, mint a testvérparé. A nyugat legtöbb városában a vendéglő nem disztelenebb, mint a kávéház. Elég talán ebben az irányban a gyomor fővárosára, *Párisra* hivatkozni. Nem szólnunk a nagy, vagy az éktelenül drága kisebb étkezőhelyek, a Cafe de Paris, a Durand vagy a Riche fejedelmi előkelőségéről. Az egészen finom étterem minálunk is kifogástalan. De a páratlanul népszerű *Ducal* étkező helyiségei, a melyekben a francia metropolis kispénzü közönsége a végtelen étlapból olesóbban állíthatta össze a maga dejeuner-jét és diner-jét, mint a mennyiért minálunk egy mellékutca kifőzdjében jóllakni lehet, — ezek a lokalitások is a berendezés és fölszerelés kényelmének, csinoságának és külső díszének nagyobb készsége adták, mint akárhány Grand Restaurant a budapesti nagy körúton.

De sajnálatos módon merev és kezdetleges a teljesítés munkája is, a melynek ez a berendezés harmónikus kerete. A vendéglős tudománya az a művészet, a mely mint befejezett alkotást

közvetíti a lakomát a műhelytől az élvezőig. Ennek a tudománynak a konyhától a vendég asztaláig lehető gazdagon kell kiérvényesülnie és olyan módon, hogy a vendégre minél kevesebb fárasztó vagy zavaró munkát hárítson. A készlet még nem készség és az ennielő még nem lakoma. Vannak amatőrök, a kiknek külön művészi gyönyörűség, ha maguk állítják össze az étkezésük program-számaikat, olyanok is, a kiknek kék, ha maguk készítik is el; de a vendéglő nem a műkedvelők zártkörű társasága. A túlnyomó nagy többség az avatatlanoké, a kiknek az étlap közömbös tartalom-jegyzékében való keresgélés fáradtság, unott kényszerűség, semmivel se szórakoztatóbb, mint akármilyen más árjegyzék böngészése. Egy szikrát se ihleti őket komponálásra, csak azt a tudatot tartja bennük ébren, hogy boltban vannak és darabonként szabott árú portékát hozatnak az asztalukra.

Nem véletlenség az, hogy a régi mederben tepsző vendéglős-ipar az újabb idők folyamán a kávéházon kívül is kapott konkurrencziát? Mindazt, a mi a sok és folyton szaporodó *bart* és *büffét* oly kapossá és jó üzletté tette, a vendéglő maga is produkálhatta volna, ha teljesítő képessége tartalomban és formában lépést tart a folyton változó idő és a folyton változó körülmények követeléseivel. Pedig a modern fejlődés természete, a mely a nőknél is egyre nagyobb tömegeit követeli el a háztartási munkától, a teljesítő erőnek folyton nagyobb és változatosabb készsége kötelezi éppen ezt az iparágat. Enni kell és az az asztal, a melynél a saját konyha nélkül levő, vagy erről lemondani kényszerült emberek keresnek helyet, a nagy városokban egyre növekedik.

Maga a háborús állapot a mizériáival és a megszorításaival erős ösztönzés volt a vendéglősök idáig nem túlságosan elhasznált ügyességének és találékonyságának nagyobb serkentésére. Az anyagok elvonása a kisebb étlapba is több redukeziót követelt. Az új reform e több tudás és szakmabeli képzettség követelését a konyhából kiterjeszti az étterembe is. Az összeállítás és az árak publikálásának kényszerítésével modernebb teszi az üzleti versenyt, a mi a mostani rendkívüli időkben, reméljük, a hatásában még jobban érvényesül majd a háború után.

Szöllösi Zsigmond.

A FELSZABADITOTT LAKOSSÁG ÜDVÖZLI CSAPATAINKAT.

A ROMÁNOK KIÜZÉSE ERDÉLYBŐL. — Jelfy Gyula, a harostérre kiküldött munkatársunk felvétele.

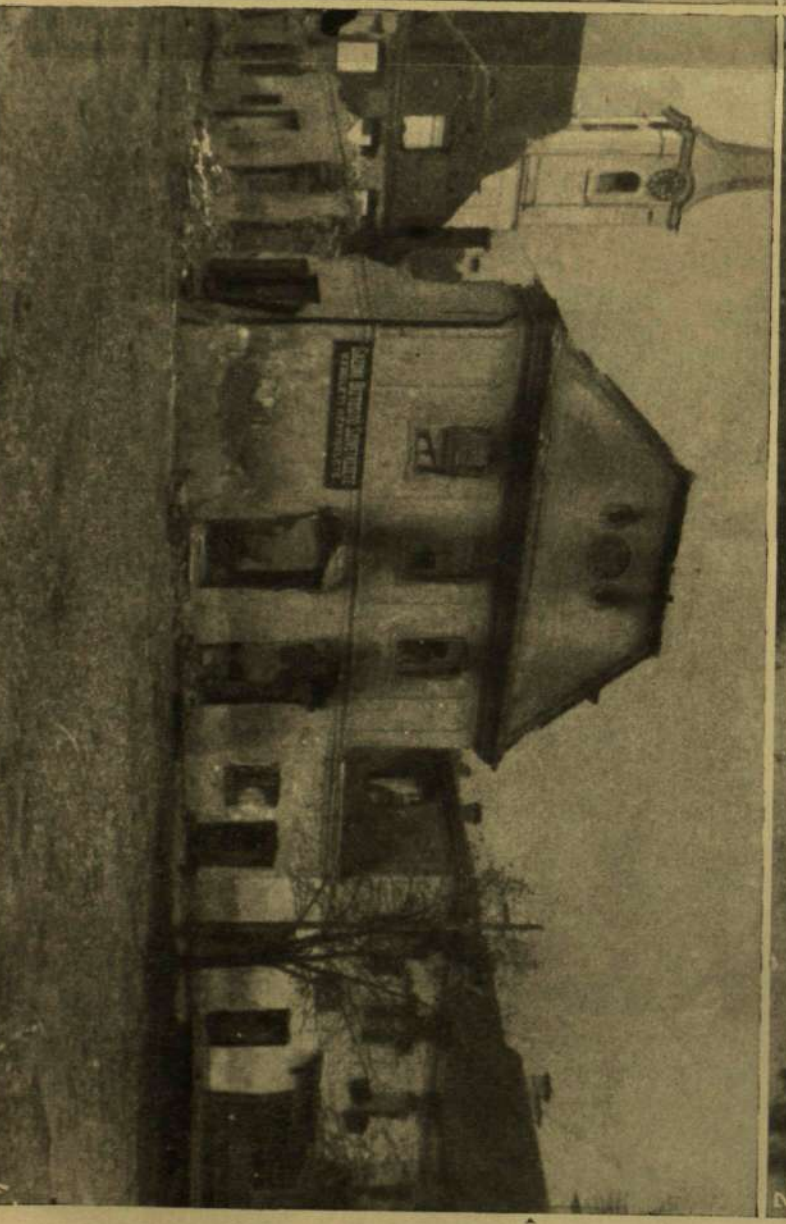

EGY GYALOGEZRED VONULÁSA ZENESZÓVAL A KÉZDIVÁSÁRHELYI UTON.

TÜZÉRSÉGÜNK ELŐNYOMULÁSA A KÉZDIVÁSÁRHELY FELÉ VEZETŐ UTON.

A ROMÁNOK KIÜZÉSE ERDÉLYBŐL. — Jelfy Gyula, a harostérre kiküldött munkatársunk felvétele.

1. Az Artur hadservezőparancsnok Mátosvásárhelyen október 12-én. Mellette jobbra gróf Khuen-Héderváry főhadnagy segédcsapata. — 2. A felrobbantott Gábor Áron híd Kökös mellett. — 3. Felrobbantott híd az Olton. — 4. Vigyázatlanságból legettűt házak Székely-Utvarhelyen.

A ROMÁNOK KIÜZÉSE ERDÉLYBŐL. — Jolly Gyula, a harcokért keltetett emléktárcák gyűjtője.

1. Kilitás egy folyó felé. — 2. Lövésárók Sélz mellett. — 3. Figyelő őrsők. — 4. Lövésárók Monfalome előtt.

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf, a harcokért keltetett emléktárcák gyűjtője.

Fedák Sári (Kamilla).

Tanai (Miklós) és Fedák Sári (Kamilla).

MOLNÁR FERENCZ «FARSANG» CZIMŰ SZÍNŰVE A VIGSZINHÁZBAN. — Strelisky fényképe.

IFJU ÉVEK.

— Levelek egy töviskoszorúból. —

Dán elbeszélés. — Irta Henrik Pontoppidan.

I.

Fél mérföldnyire keletre a kis parasztfalutól, a melyben öregkorom napjait önmagammal és a világgal nyugalomban élem, fekszik egy sajtós tó, a melyet ezekben az emlékezéseken nem hagyhatok említetlenül, mert hozzá kapcsolódnak életemnek azon eseményei, a melyek sorsomra döntő hatással voltak.

A tó attól a községtől vette nevét, a mely nyugati szélén elterül s Galderödi-tónak nevezik. Hírt, a kiérdemült starupi és lihmei prépost, a ki a természet barátja és ezenfelül a szó becsületes régimódi értelmében poétai kedély volt, mindig ócsárolta a tónak ezt a közönséges nevét, a mely rosszul is illik leírhatatlan vonzó erejéhez. Néhány régi mondára és mesére való emlékezéssel, a melyeket a hagyomány partjaira helyezett, «a nimfák tava» vagy «a nimfák fürdőkamrája» névvel nevezte el a tavat. Erre azonban még rátérek ebben az elbeszélésben.

A tó kerek, meglehetősen szabályos formájú és tekintélyes terjedelmű. Ha mégis nem láthatni addig, a míg egész közel nem jöttünk hozzá, ennek az oka abban rejlik, hogy mélyen alant fekszik két magas domb között, nagy erdők veszik körül, a melyek mintegy feltékenyen elrejtik a külvilágtól. Nem egyszer, mikor gondolataimba elmerülve arra jártam, mintha valami villamos ütés érte volna a testemet, mikor hirtelen magam előtt láttam a tó terjedelmes felületét a sötét erdő-tömegek között. Minden szél elől védve pihen az erdő ölében édes, zavartalan boldogságban, mint valami lustán mosolygó nő kedvese karjaiban. Minden esendőt és mélységes békét lehel. Az a hallgatás uralkodik itt, a mely csak a nagy erdők sajátja. Egy-egy néma madár siet el a víz fölött, megérinti szárnyával és eltűnik az erdei sötétségben oda túl a másik oldalon.

Ha az ember késő délutáni órában áll a tónál, akkor a mikor az árnyak elkezdnek a fák tör-

zsein fölfelé kúszni és a fény eltűnik, a fogékony kedély nyomasztónak találhatja ezt a magányt s a hely komolysággal eltelt csöndjét. Oly különös érzés fogja el az embert ebben a hatalmas sírban, a hol csak a felhők, a melyek fejünk felett elsuhanak, hoznak hírt az odakinn élő világról. A lombos fák bánatos zúgása, a fenyők komor, vad sustorgása nyugtalanul dobogtatja meg a szívet. A poshadó fa savanykás illata elállítja léleketünket; tanácstalanul tévelyeg tekintetünk hol ide, hol oda, a megmérhetetlen levéltenger fölött, e végtelen erdőhullámok fölött, melyek minden oldalról az esti ég felé hömpölyögnek és elzárják a kilátást.

Mikor a nap még a magaslatokon időzik és megaranyozza odafőn a legfelső lombkupolákat, alant a tónál már alkonyodik. Kékes pára száll fel a víz széléről és mint hullámzó fátyol terül el a vízfelületen. S most hirtelen elszakítja a csöndet a bagoly rít kiáltása. Az egerek kibújnak likaikból és zörögnek a száraz avaron, míg szárnyas névrokonaiik magasan a levegőben némán kerengnek vaksi boszorkánytáncban: farkukat kidugva hátul bőrszárnyuk kiterített köpenye alól, mint valami parányi kis seprőnyelet.

Aztán leszáll az éjszaka és most különös kísértetjárás kezdődik. Mélyen benn az erdőben, a hol a legsűrűbb, panasos hangok hangzanak fel. Segítség! segítség! kiáltja egy hang végső szorongatásban. Sok szávalható ember, a ki éjjel ment végig az országúton, ott a hol az erdőn keresztülfut, hallotta ezt a kiáltást és pedig mindig ugyanazon a helyen. Mások ezenkívül még állítólag kutyacsaholást is hallottak és vadászkürtök hangját. Ismét mások úgy vélték, gyöngy, panasos gyermekhangokat hallottak alulról, a tó felől — csupa kísértet-hangok azokból az eltűnt időkben, a mikor utonállók és bélyeggel vert emberek kerestek ezekben az erdőkben menedéket és odvakat építettek maguknak a tölgyek alatt, a mikor büszke urak és szép hölgyek fehér méneken vágattak át az erdei tisztásokon, vadászaton a verejtékező vaddisznóra, mialatt a faluk mezitlábás lányai ehhez a csöndes vízhez mene-

kültek le, hogy mélyében elrejtse a nagyságos úr enyelgéseinek zsenge gyümölcseit.

Olyankor azonban, a mikor a telihold vitorlázik a tó felett s elszórja ezüstjét az erdőn, még sajtósabb dolgok történnek itt, a melyeket a teljesség kedvéért röviden meg akarok említeni.

Mikor az éjszaka csöndje a legmélyebb és a hold árnyéka észak felé mutat, akkor megessik, hogy egy faág, a mely a víz fölé hajlik, hirtelen félretolódik és egy alak tűnik elő, egy nő, egész meztelenül, szentjánosbogarakból font ragyogó diadémával sötét hajában. Félénken hajlik előre és kémlelve néz maga elé, az újját a szájára szorítva. Ha minden csendes és nem lát senkit, akkor megfordul és jelt ad a kezével; egy pillanattal később a fehér asszonyi alakok egész csapata merül fel a holdfényben, mind meztelenek, mint ő és szentjánosbogarak vannak a hajukban.

Ez az erdei nimfák fürdési ideje. Minden bokorból kibújálnak. Gyönyörűség csoportokban állnak a parton és megkötik a hajukat a hátuk fölött. Vigyázva és habozva siklanak be aztán az ezüst-fürdőbe. Egyik a másik után vetik ki magukat s a hold, az öreg kéjelgő mosolygva csókolgatja őket sugaraival.

Így hangzanak az elbeszélések a nép ajkán; de én tartozom az igazságnak azzal, hogy megmondjam, hogy én magam minde dolgokból nem láttam és nem hallottam semmit, ámbar ezt az erdőt jobban ismerem, mint bárki más. Ezzel azonban semmiképp sem akarom azt mondani, hogy ez csak üres fecsegés vagy hogy azok az emberek, a kik hisznek ezekben a kijelentésekben, érzéki csalódás tárgyai voltak. Hadd védelmezze kiki magát; én csak azt mondom, hogy itt ezen a világon annak legjobb dolga, a ki nem lát túlságos sokat.

S ezzel legyen elég ezekről a dolgokról. A tónak lefolyása van kelet felé, a hol egy patak nagy fáradtsággal és formálisan lihegve tör magának utat a kövek és kidőlt fatörzsek közt, egy mély erdei szakadék fenekén. Az országút, a mely egy darabig a tó partján futott végig, itt megint az erdőbe fordul be

Katona siremléke.

Zichy Mihály siremléke, melyet most avattak föl.

UJ SIREMLÉKEK A KEREPESI-UTI TEMETŐBEN.

Katona siremléke.

és követi a patak folyását minden kanyarodásával. És hirtelen kinyílik az erdő s a tekintet meglepetve bolyong egy nagy, világos és jól benépesített rétségen végig.

Ez a lihmei egyházközség, melyet a széles, vidáman folydogáló Lihme vág át, a melyet ismernek és nagyrabecsülnék a környék csukahalásai. A kis folyó épen ezen a helyen nagy ívet ír le az erdő felé, itt vezet át rajta az országút egy tekintélyes, nagy czölöp-ívre épült hídon át.

Az erdőszélen ez előtt a híd előtt, magas, vöröses, félig kihalt fenyők csoportja alatt fekszik az erdő egyetlen emberi lakása. Barnára kátrányozott ház ez, a külseje sajtóságon komor és omlatag, az ablakrámai ferdék, ablaktáblái szesre vakultak s a fődél-örma besüppedt, ósrégi, kopasz és girbe-gurba bodzabokor möltt hátulról a fődél fölé, a hol mint egy nagy, csontos, görbeujju kobold-kéz terül el. Úgy tűnik fel, mintha le akarná húzni a házat a földre s mintha egyelőre sikerült volna is neki

ezt a kárt tenni a fődél hátsó részében. — Ez a ház egy egykori révész-esárda.

A régi időkben, vagyis mintegy harmincz év előtt ugyanis nem vezetett híd a folyón át. Kissé arrább észak felé volt egy sekély hely, a melyen a barmok át tudtak gázolni; utas embereket és járóműveket ellenben úgy kellett átvinni, amazokat lapos csónakon, emezeket kompon vagy tutajon, a melyen elég hely volt lovak és kocsik számára.

Ha az erdei utak járhatók voltak, a folyó

HONVÉDSIR A BELGRÁDI TEMETŐBEN. — Gyöngyösi Elemér rajza.

gatózva előrenyomult. Ott a hol úgy vélte, hogy széloltárt árkaik már megérték a rohamra, támadásba is fogott, a melyet azonban zárótűzünkkel vagy ellentámadásunkkal visszavertünk. Este a tüzelés ellanyhult éjjel azonban nagy heveséggel megint felújult. Olasz repülők Duttouléra, Sesanára és Miramarra számos bombát dobtak, a nélkül hogy számottevő kárt okoztak volna. Schünzel százados a panzanói öböl felett lelégt egy Capronit. A balkáni harczerén lényeges jelentőségű esemény nem történt. A Cserna-könyökben a Butkovo és Tahinos-tó között a tüzérségi tevékenység ismét fokozódott.

A **Jó Pajtás**, **Benedek Elek** képes gyermeklapja legújabb, november 5-iki számába **Abrányi Emil** írt verset, **Rákosi Viktor** folytatja regényét, a **Lagosza titkát**, **Garay Ákos** pompás magyaros képet rajzolt, **P. Abraham Ernő** érdekes mesét írt, **Benedek Elek** folytatja erdélyi menekülések regényes történetét **A nagy földindulás** címmel s ezenkívül is ad több érdekes közleményt. A rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A **Jó Pajtás-t** a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatvány-számat kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-u. 4.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: Szentmiklósi és óvári **Pongrácz Pál** honvédszázas, a nagyváradi honvédhadapródiskola tanára, Przemysl várában orosz fogságba jutván, a hosszú, nehéz rabságban szerzett betegségekben, Tobolskban, 1916. évi szeptemberben, 35 éves korában. — **Koós Győző**, honvédhadnagy, századparancsnok, egy vadászkülönítmény parancsnoka, a nagy ezüst vitézségi érem, a hadiékítményes harmadosztályú katonai érdemkereszt és a német vaskereszt tulajdonosa, a volhyniai harcokban. — **Tábori Tibor**, közösgyalogezredbeli hadnagy, a Signum Laudis tulajdonosa, az északi harczerén. — **Havas Ferenc**, tanító, a 31-ik honvéd gyalogezred hadapródjelöltje, az orosz harczerén, 19 éves korában. — **Géresi Balogh István**, közös gyalogezredbeli önkénteskáplár, a Görz előtt vívott véres harcokban, 23 éves korában.

Elhunytak még a közelebbi rapokban: Kiszfaludi

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa** ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyász esetben ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

OSODÁS HATASU AZ ISMÉT KAPHATÓ **GERMANDRÉE** puder. Üdít, fiatalít, szépít. Kapható mindenütt.

MEGJELENT

az 1917. évre szóló művészeti kivitelű, különféle ismereteket szórakoztató elbeszélésekkel, népnapi mutatványokkal, gyönyörű dalokat és kottákat tartalmazó, melyből 50,000 példányt akar ajándékozni **WAGNER** Hangszer-király cég Bpest, József-körút 15. Küldje be tehát saját, valamint ismerősei címét, külön külön 10 filléres válaszlelvéllel, amelyek ellenében mindenki ingyen kap egy-egy példányt.

LIPTHAY KORNÉL, cs. és kir. kamarás, nyug. tábla-bíró, volt 48-as honvéd, 86 éves korában, Ischlben. — **Dr. Megyesi SCHWARTZ MIKLÓS**, udvari tanácsos, a soproni katolikus konvent volt előke, 86 éves korában, Sopronban. — **LINDMAYER FERENCZ**, magánzó, 75 éves korában, Budapesten. — **DRUGA JÓZSEF**, ügyvéd, Érsekújvár város nyug. első tanácsnoka, 74 éves korában, Érsekújvárott. — **FRICSKAY LÁSZLÓ**, festőművész, 72 éves korában, Budapesten. — **LÖBL JAKAB**, földbirtokos, Bács-Bodrog vármegye törvényhatóságának bizottsági tagja, 69 éves korában, Oszivácson. — **Dr. HALÁSZ BÉLA**, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tisztelbéli főorvosa, a magyar királyi államvasutak orvosi tanácsadója, kerületi munkásbiztosító-pénztári főorvos, 64 éves korában, Szolnokon. — **Főtisztelendő idb. HEGEDŰS AGOSTON**, kiérdemült gálszécskerületi esperes nyug. lelkész, 68 éves korában, Szacsuron. — **HADJU ZSIGMOND**, református lelkész, nyug. püspöki titkár, 62 éves korában, Debreczenben. — **Toronyai dr. RIGA ENDRE**, törvényszéki bíró, 58 éves korában, Szegeden. — **KÁLLÓS IGNÁCZ**, 58 éves korában, Budapesten. — **Dr. BÉRY DÁNIEL**, posta-és táviró-tiszt, 32 éves korában, Budapesten. — **ADORJÁN VILMOS**, műépítész, 31 éves korában, Budapesten.

KEMÉNY KÁLMÁNNÉ báróné, szül. Bánffy Polixéna báróné, Kemény Kálmán báró valóságos belső titk. tan., felesége, 80 éves korában, Budapesten. — **Özv. GYÓRI FARKAS FIDELNÉ**, szül. Teutschländer Katalin, honvédezéses özvegye, 69 éves korában, Budapesten. — **Özv. késmárki LÁNYI JÓZSEFNÉ**, szül. Czeizel Mária, 68 éves korában, Nagyvárádon. — **Vidéky APOLLÓNIA**, tanárnő és író, 65 éves korában, Budapesten. — **WIGH JÁNOSNÉ**, szül. Lantosy Irma 63 éves korában, Sopronban. — **TAPLER JAKABNÉ**, szül. Steiner Irén, Tailer Jakab orosházi gyáros neje, 56 éves korában. — **HEIM FÜLÖPNÉ**, szül. Lintner Matild 50 éves korában, Somorján. — **VENINGER ANTALNÉ**, szül. Giffing Józsa 43 éves korában, Győrött. — **CZEGLÉDI J. LAJOSNÉ**, szül. Fürth Borbála, 43 éves korában, Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Lovas vitéz nótája. A népszerű osztrák dal fordítása erőteljesebben a kellő hangot nem találja el.

A sas. Az átdolgozás sem tette jobbá a verset: mindazok az okok most is megvannak, a melyek miatt a műtör nem találtunk közölhetőnek.

Ősz. Az ősznek sem hangulata, sem színei nincsenek benne a versben.

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják

ROZSNYAI VILÁGHIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Kitűnő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmúlja. Milleniumi nagy érremléssel kitüntetve! Számos kiállításon díjazva. — Kis palack 2 korona 60 fill., nagy palack 3 korona 80 fill.

Készíti:

ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész, Arad, Szabadság-tér.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

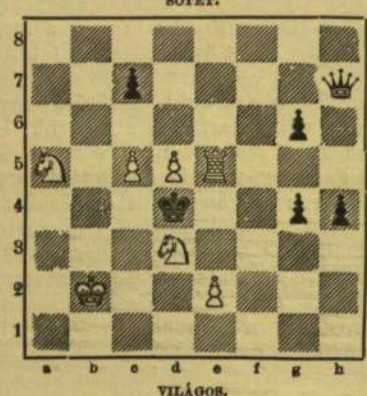
MARDOCHEUS

Berczellné Gajary Böske.

Ára 1 korona 50 fillér. Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

SAKKJÁTÉK.

3029. számú feladvány Baumgarten E.-től, Genfben.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

3025. számú feladvány megfjtése Dr. Frankensteintől.

1. Fg3-e1 — e7-e5† 1. — — — e7-e6†
2. Bb5-d6†! 2. Bb5-e5†stb.

Helyesen fejtették meg: A **Ebudapesti Sakk-kör** (Budapest). — **Hoffbauer Antal** (Léptérv). — **Kintzig Róbert** (Fakert). — **Székely Jenő** (Győr). — **Bácsi Péter** (Budapest).

KEPTALÁNY.

A **Vasárnapi Ujság** 40-ik számában megjelent képtalány megfjtése: **Harczi riadó.**

Felelős szerkesztő: **Holtsy Pál.**

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

„DELI BAR“

Budapest, V., Wurm-utca 2. sz.

UJONNAN BERENDEZVE szeptember hó 15-én megnyílt.

A bar-ban este 8-tól 1-ig koncert és táncz. ■ A kávéházban délután 5—7-ig zene. ■

Margit-Crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Píratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szirtalan vegytisztta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. Ára 1 kor. 50 fill.

Margit-szappan 150 kor. Margit-puder 150 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.

Kapható minden gyógyszertárban, illatszert- és drogeriáiban.

Érdekes ujdonság!

legyőzhetetlen ország

Irta. Dödy

Ára 2 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvárusnál

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvárusnál

Most megjelent érdekes ujdonság:

A sárga kérdés

Emberföldrajzi és politikai tanulmány

Irta: **SEBŐK IMRE dr.**

Ára 1 korona 50 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvárusnál

Új könyv!

A német hadegészségügyi szolgálat és ezzel kapcsolatban a Vöröskereszt-intézményrendkívüli szerepének és fontos munkásságának részletes és érdekesítő ismertetője:

A nyugati harcszintéren

Tanulmány

Irta

Békei Pirkner János

miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselő, Vöröskereszt-Egyleti főm. megbízott-helyettes.

Ára 1 korona.

Megrendelhető: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei a világháborúban

WOINOVICH EMIL cs. és kir. gyalogezred tábornok vezetője alatt szerkesztette **VELTZE ALAJOS** cs. és kir. alezredes, a cs. és kir. hadiellátás osztályfőnöke.

Közreműködtek: **REICH ÁRPÁD** cs. kir. honvédtiszásztályvezető **BENEDEK ELEK** és **BENEDEK MARCELL**

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„**NIMRÓD**“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„**A vadászeb**“

című egyedüli magyar nyelvű ebtenyészési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyedévre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő versei

ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvárusnál

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Irta **VÁRDAI BÉLA**

A nagynevű író egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arcképevel díszített csinos kartonkötésbe.

Ára 2 korona 50 fillér.

A magyar katona aranykönyve

A MI HŐSEINK

Katonáink hőstettei a világháborúban.

WOINOVICH EMIL
Készremkötők: REICH ÁRPÁD
VÉLTZÉ ALAJOS
SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Költözéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegejtője és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatait. Illeték szabályokat. A kapuzárás, víz- és gázsabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.

Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér.

Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijadásának gyűjteményében.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R-T-nál,
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

AZ AÉRO

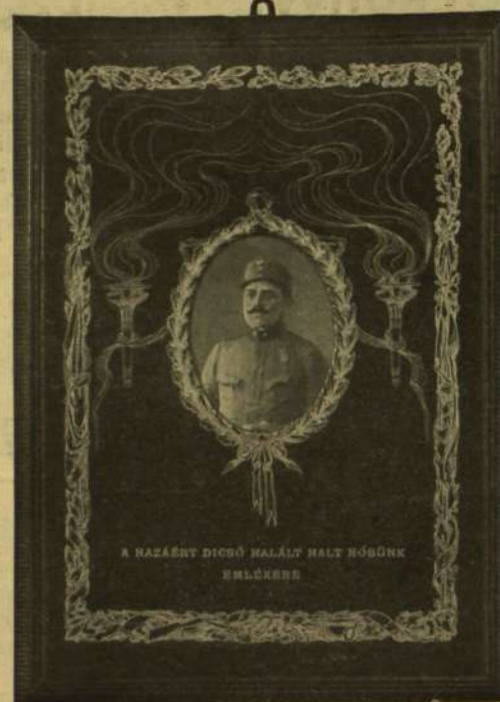
A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételek közzel. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjúság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

Őrizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen díszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiré alapon, ezüst nyomással) melybe bármilyen arckép beilleszthető, 2 korona beküldése ellenében bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Gyűjtőknek 6 darab után 1, 10 darab után 2 tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

A hadi technika csodáit

tartalmazza érdekes leírásban

az UNIVERSUM háborús kötete.

Szerkesztette HANKÓ VILMOS dr. Ára kötve 8 K 50 fillér.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A Magyar Könyvtár

kaszetta kiadása.

Ambrus, Heltai, Kafka, Kóbor, Krúdy, Lakatos, Molnár, Sebők, Szini, Szöllösi

64 elbeszélés tartalmazza 10 kötetben,

külön-külön kötetben, színes borítékkal.

A tíz kötet egy kasztetában ára 6 K.

MAGYAR KÖNYVTÁR A FRONTRA!

Tíz füzet, tartalmaz 64 kitűnő elbeszélést.

Ára tábori csomagolással együtt 3 K.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

46. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 12.

Szerkesztési iroda: IV. Varmegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 90 korona.
Félévre — 50 korona.
Negyedévre — 30 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postálag meg-határozott vitellőj is csatolandó.

A 2-IK BOSNYÁK-HERCEGÖVINAI EZRED ELŐNYOMULÁSA OJTOZ FELÉ.

A ROMÁNOK KIÜZÉSE ERDÉLYBŐL. — Jelfy Gyula a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétel.